

Студент 2 курсу
факультету економіки та права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ПРОБЛЕМИ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто проблеми на ринку праці України та пошук способів ліквідації проблем пов'язаних із безробіттям.

Аннотация. Рассмотрены проблемы на рынке труда Украины и поиск средств ликвидации проблем повязанных с безработицей.
Annotation.

Ключові слова: безробіття, причини та наслідки безробіття, способи ліквідації безробіття.

Під час переходу до ринкової економіки Україна стикнулася з рядом проблем, однією з найсерйознішою є безробіття. Це явище в нашій країні набуло невід'ємного і зростаючого характеру, стало типовим для ринкової економіки.

Більшість науковців визначають безробіття як відсутність роботи у людей працездатного віку, що бажають працювати [1]. Воно спричиняє низку економічних та соціальних проблем, а також має значний негативний вплив на психологічний стан людей, що опинилися в даній ситуації. Збільшення рівня безробіття призводить до: зменшення рівня економіки країни, соціальних протиріч між класами суспільства, політичних заворушень тощо. Тому пошук способів ліквідації безробіття в Україні є актуальним.

Метою статті є визначення основних причин безробіття на ринку праці України та розробка напрямів його вирішення.

Дослідженню стану безробіття на ринку праці України та пошуку вирішення проблем, пов'язаних з безробіттям, підходящих для України присвячені праці О. Абрамова, П. Буряк, Л. Гальківа, О. Піжука, Ф. Прокопова, І. Моціна, В. Федоренка і т. д. [1; 4; 6].

Безробіття є наслідком конкуруючого механізму ринкової економіки, тобто перевищення кількості бажаючих працювати над кількістю вільних робочих місць. Формування цього процесу залежить від багатьох чинників: величина території та природно-кліматичні умови країни, структура економіки, національні звичаї, політичний устрій суспільства країни і т. д. Таким чином, якщо в країні присутнє таке економічне явище, як наймана праця, то його завжди буде супроводжувати безробіття.

Також варто звернути увагу на несхожість ринку праці України та ринків праці інших країн. Головною різницею якого є існування чимало адміністративних, правових та економічних границь, що заважають вільному продажу робочої сили на вигідних умовах для працівника.

Основними причинами безробіття на ринку праці України є: нечітка державна політика розподілу бюджетних засобів; демографічна ситуація, тобто в країні спостерігається швидке старіння нації; зниження мобільності трудових ресурсів, людям зрілого віку важно змінити свою кваліфікацію; збільшення різниці доходів серед населення, що призводить до зменшення попиту на предмет масового споживання; нелегальне працевлаштування, робота без оформлення через більшу зарплатню; неможливість працевлаштування таких груп населення, як молодь без опиту роботи, жінок з маленькими дітьми, інвалідів; несвоєчасні виплати заробітної плати; недотримання трудового законодавства роботодавцями і багато інших [1].

Значної шкоди Україні завдала світова фінансова криза. Найбільшого скорочення зайнятості на початку кризи зазнали такі сектори, як промисловість та будівництво [2]. Порівнюючи рівень безробіття серед населення віком 15 – 70 років за перше півріччя 2009 року з відповідним періодом 2008 року, можна зробити висновок про зростання рівня безробіття з 6,2 до 9,1 % відповідно [3].

Кількість зареєстрованих безробітних на кінець жовтня 2013 року складає 394,6 тис. осіб, що у відсотковому відношенні до працездатного населення є 1,4 %. Варто зазначити, що кількість безробітних працездатного віку (за методологією Міжнародної Організації Праці), у середньому за перше півріччя 2013 року складає 1642,9 тис. осіб, у відсотковому відношенні – 8 % [3]. Ці дані наведені на рисунку.

Рис. Кількість безробітних в Україні на кінець жовтня 2013 року

Різниця в статистичних підрахунках вказує на те, що тільки кожен 3 – 5 безробітний реєструється в Службі зайнятості.

У таких умовах політика держави на ринку праці має бути спрямована на скорочення рівня безробіття, тобто забезпечення можливості реалізації своєї трудової активності всім громадянам [4]. У боротьбі з безробіттям на першому місці повинно стояти зменшення невідповідності кількості непрацюючих людей і кількості вільних робочих місць. Тому активна політика держави має налічувати в собі заходи, спрямовані на: збільшення кількості робочих місць не лише в державному, а й в приватному секторах економіки країни; забезпечення відповідності між професіями працівників та робочими місцями певних професій через навчальні курси; покращення самого процесу прийняття на роботу і т. д. [1].

Пасивна політика держави – це створення спеціальних фондів підтримки безробітного населення.

Ступінь негативного впливу безробіття на стан у країні залежить від конкретних параметрів економічної ситуації. Щоб оцінити ступінь цього впливу, доцільно провести дослідження економічних і соціальних наслідків безробіття: скорочення обсягів виробництва валового національного продукту; зниження податкових надходжень до державного бюджету; зростання витрат на соціальну допомогу безробітним; знецінення наслідків навчання; масова дискваліфікація; посилення соціальної напруженості; зниження трудової активності [5].

Безробіття, як видно з багатьох досліджень, призводить до негативних наслідків як для суспільства, так і для економіки в цілому. Тому головною задачею уряду держави має бути його зниження к допустимим показникам, адже в умовах ринкової економіки безробіття, хоч і тимчасове, не уникнути. Також сприяти усуненню всіх факторів, що спричиняють безробіття: економічних, політичних, соціальних, психологічних і т. д.

Таким чином, необхідними заходами для зниження рівня безробіття на ринку праці України є: покращення системи державної служби зайнятості, перучи до уваги досвід інших країн; пільги та дотації організаціям та підприємствам на кожне нове робоче місце при збереженні вже існуючих; податкові пільги для новоутворених підприємств та організацій з метою збільшення на них кількості робочих місць; забезпечення роботою випускників вищих навчальних закладів для здобуття ними необхідного стажу роботи; допомога розширенню малого й середнього бізнесу; створення навчальних курсів із перекваліфікації робітників; підвищення заробітної плати на непопулярні професії (двірники, прибиральники, працівники сільського господарства) і т. д.

Подальші дослідження в цьому напрямі треба спрямувати на створення механізму взаємодії держави, роботодавців та робітників для вирішення існуючих проблем безробіття на ринку праці України та запобігання виникненню нових.

Наук. керівн. Кліменко О. М.

Література: 1. Лопатіна К. А. Стан та напрями ліквідації проблеми безробіття в Україні / К. А. Лопатіна // Управління розвитком. – 2011. – № 16(113). – С. 85–86. 2. Федоренко В. Г. Ринок праці в Україні та економічні тенденції в умовах світової економічної кризи / В. Г. Федоренко // Економіка та держава. – 2009. – № 1. – С. 4–5. 3. За даними Державної служби статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua. 4. Зайнятість: випробування кризою // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 4 (26 січня). – С. 6. 5. Гальків Л. І. Втрати людського капіталу України: чинник безробіття / Л. І. Гальків // Економіка і регіони. – 2009. – № 2. – С. 110–113. 6. Буряк П. Ю. Економіка праці й соціально-трудові відносини : навч. посібн. / П. Ю. Буряк, Б. А. Карпінський, М. І. Григор'єва. – К., 2009. – 336 с.